

NOTAT

Til Stortingets Utdannings- og forskningskomité

6. oktober 2023

Prop. 1 S (2023-2024) Forslag til statsbudsjett for 2024.

Oppsummering.

I dette notatet kommenteres programkategoriene 07.20 Grunnopplæringa, 07.40 Høyere yrkesfaglig utdanning, 07.50 Kompetansepolitikk og livslang læring og 07.60 Høyere utdanning og forskning.

Prop. 1 S (2023-2024) (kapitler fordelt til utdannings- og forskningskomiteen).

NHO Mat og Drikke har følgende hovedbudskap til budsjettforslaget:

- Økt tilskudd til utstyr og lærekrefter i en mer praktisk grunnskole.
- Økt tilskudd til lærebedrifter.
- En mer ambisiøs opptrappingsplan med mål om 50 000 studieplasser i fagskolen i 2030.
- En styrking og videreføring av Bransjeprogrammene for kompetanseutvikling.
- Flere studieplasser i veterinær og i dyrepleierutdanningene.

Programkategori 07.20 – Grunnopplæringa

NHO Mat og Drikkes medlemsbedrifter melder hvert år i NHOs Kompetansebarometer at faglært arbeidskraft innen håndverk og tekniske fag er den kompetansen de har aller mest behov for. Derfor støtter vi at det i statsbudsjettet er foreslått en rekke tiltak som skal øke gjennomføringen i disse utdanningene, og at endringer i opplæringsloven som skal gjøre det lettere for unge og voksne i og utenfor arbeidslivet å tilegne seg et fag- eller svennebrev følges opp med økte bevilgninger til gjennomføring. Fagbrev på jobb og modulstrukturert opplæring for voksne er eksempler på tiltak som kan avhjelpe situasjonen.

Tilskuddsordning for praktisk utstyr i grunnskolen

Det er en sammenheng mellom motivasjon for læring og undervisningsformen i grunnskolen, og NHO Mat og Drikke mener en mer praktisk skolehverdag er en viktig del av løsningen. Det bør bevilges betydelig mer penger til både utstyr, råvarer/materialer og ikke minst til opplæring av lærere for å kunne ta i bruk nytt utstyr i grunnskolen. Dette vil være et stort økonomisk løft, men kostnadene med frafall og utenforskap senere i livet henger nøye sammen med mestring og resultater i grunnutdanningen.

Tilskudd til lærebedrifter må økes

Etter tre år uten økning i lærlingtilskuddet, kom det en beskjeden justering sommeren 2023. Selv om det er positivt at regjeringen vil bruke penger på å styrke opplæringen og øke antall læreplasser, må kostnadene for bedriftene som har tatt på seg et opplæringsansvar kompenseres i denne tiden som er svært økonomisk anstrengt. NHO Mat og Drikke ber derfor om en økning av lærlingtilskuddet

tilsvarende økningen i konsumprisindeksen.

Programkategori 07.40 Høyere yrkesfaglig utdanning

Regjeringen foreslår en økning på 500 studieplasser i fagskolen i 2024, og øker tilskuddet til drift og utvikling.

Fagskolen er, og vil fremover bli en stadig viktigere brikke i å redusere det udekkede behovet for kompetanse. Hele 7 av 10 av medlemsbedriftene i NHO Mat og Drikke forventer en økning av behovet for fagskoleutdannede de nærmeste årene. Mange bedrifter sliter med å få tak i denne kompetansen, og det påvirker konkurransekraften negativt. NHO Mat og Drikke mener man må legge Fagskolerådets anbefaling til grunn, og legge til rette for en opptrappingsplan hvor man har 50 000 studieplasser i 2030.

Programkategori 07.50 - Kompetansepolitikk og livslang læring

Treparts Bransjeprogram for kompetanseutvikling.

Regjeringen foreslår å videreføre tre eksisterende og opprette to nye Bransjeprogram i 2024. NHO Mat og Drikke har som mange andre bransjer svært gode erfaringer med det trepartssamarbeidet bransjeprogrammene er tuftet på, og ønsker en økt satsning på disse i de bransjer som har vist seg å lykkes med kompetanseheving. Mat- og drikkevareindustrien er en næring hvor *Bransjeprogram for kompetanseutvikling* bør videreføres i 2024. Flere Bransjeprogram ble opprettet under pandemien, men bransjeprogrammene som sådan er ikke et pandemiltak, men et kompetansehevingsredskap og et ekte trepartssamarbeid som må videreføres slik det også er påpekt i Hurdalserklæringen.

Programkategori 07.60 Høyere utdanning og forskning

18,3 millioner kroner til å finansiere 255 nye studieplasser.

Regjeringen nevner ikke Veterinærmedisinsk utdanning blant de utdanninger det er størst behov for å øke. Det er en kraftig underdekning av studieplasser innen veterinær- og dyrepleierutdanningene. NHO Mat og Drikke mener at det er behov for en opptrappingsplan med øremerkede midler til økning av innenlands studieplasser for å dekke et økende behov for denne kompetanse i dyreklinikkene. Covid-19 har også vist hvor viktig det er å ha veterinær kunnskap i klinisk praksis, i forskningen på helseområdet, i forvaltningen og ikke minst god veterinærdekning for nødvendig beredskap.